

DÔVODOVÁ SPRÁVA

Osobitná časť

K bodu 1 [§ 3 ods. 2]

V procese kreovania zálohového systému vznikla na základe praktického riešenia problémov potreba vyňať určité špecifické prípady spôsobov uvádzania jednorazových obalov na nápoje na trh, ktoré z povahy tohto uvedenia na trh sa javia ako neúčelné pre zálohovanie. Ide napríklad o predaj jednorazových obalov na nápoje cestujúcim v dopravných prostriedkoch v rámci medzinárodnej prepravy alebo o predaj nápojov v bezcolnej zóne. Je neúčelné a aj diskriminačné, aby tieto obaly boli zálohované prevádzkovateľom dopravy a následne by nebola možnosť vrátenia zálohu cestujúcemu.

Výrobcovia uvádzajú na trh rôzne typy nápojových obalov a nie každý jednorazový nápojový obal z plastu a kovu, ktorý spĺňa podmienku stanoveného objemu má rozmery, ktoré je technicky možné odobrať dostupnou infraštruktúrou odberu, t.j. odbernými automatmi. Správca potrebuje pre splnenie cieľa zákona zabezpečiť aby boli v systéme registrované obaly, ktoré je možné odobrať na ktoromkoľvek odbernom mieste, bez ohľadu na zvolený spôsob odberu (automatizovaný alebo manuálny - ručný) a zabezpečiť tak komfort spotrebiteľa vrátiť zálohovaný obal. Je preto nevyhnutné v zákone, resp. vo vyhláške pamätať na mandát správcu, ktorý by ho oprávnil odmietnuť registrovať obal, ktorý nespĺňa stanovené kritériá na tvar a rozmery obalu, a je tak z objektívnych dôvodov nemožné vykonať odber daného obalu štandardným spôsobom v dôsledku technickej nemožnosti.

Zároveň platí, že keďže tieto obaly sú vyňaté z predmetu zálohovania, neplatí výrobca obalov správcovi za ne žiadne poplatky.

Na výrobcov tých obalov, ktoré sú vyňaté z predmetu zálohovania sa v plnej miere vzťahuje systém rozšírenej zodpovednosti výrobcov vyhradených výrobkov, t.j. výrobca je povinný plniť si povinnosti v súvislosti s takýmito obalmi v zmysle zákona č. 79/2015 Z. z. o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o odpadoch“) a znášať všetky finančné náklady spojené s ich zberom, prepravou, prípravou na opätovné použitie, zhodnotením, recykláciou, spracovaním a zneškodnením.

K bodu 2 [§ 5 ods. 1 písm. f)]

Doplnením textu za bodkočiarkou sa dáva distribútorovi na dobrovoľnom odbernom mieste (prevádzky pod 300 m², ktoré nemajú zákonnú povinnosť zriadiť odberné miesto) možnosť eliminovať výplatu hotovosti za odovzdané obaly. Títo distribútori budú mať možnosť sa rozhodnúť za prijaté zálohované obaly nevydať spotrebiteľom hodnotu zálohu v hotovosti, ale napr. vo forme kupónu na nákup tovaru (nákupnú poukážku), resp. priamym odpočítaním hodnotu zálohu zo zrealizovaného nákupu. Uvedený nástroj má motivačný charakter pre menších distribútorov, ktorí s zapájajú do systému dobrovoľne, aby sa rozhodli zriaďovať odberné miesta a bola tak zabezpečená dostatočná šírka odbernej siete pre spotrebiteľov. Spotrebiteľ síce bude na niektorých prevádzkach možno limitovaný nemožnosťou prevziať za

obaly hotovosť (ale len zrealizovať nákup), na druhej strane by mal mať možnosť vrátiť obaly pohodlne (aj v oblastiach s menšími prevádzkami).

K bodu 3 [§ 5 ods. 4]

Precizuje sa text ustanovenia, v ktorom sa dopĺňa, že na odber odpadu zo zálohovaných jednorazových obalov na nápoje sa nevyžaduje okrem súhlasu, ani registrácia podľa § 98 zákona o odpadoch. Povinnosť odberu odpadu zo zálohovaných jednorazových obalov na nápoje je od účinnosti zákona ustanovená pre prevádzky vykonávajúce distribučnú činnosť s predajnou plochou nad 300m² (vrátane dobrovoľných pod 300m²), s výnimkou tých prevádzok, ktorí vykonávajú distribúciu potravín a nápojov ako doplnkový tovar (napr. drogerie, hobby markety) a tých prevádzok, ktorých hlavnou obchodnou činnosťou nie je predaj balených potravín alebo nápojov (napr. reštaurácie, hotely, čerpacie stanice).

Obdobne ako je upravené v zákone o odpadoch napr. vo vzťahu k spätnému odberu elektroodpadu a použitých batérií a akumulátorov, nie je odber zálohovaných jednorazových obalov na nápoje u distribútora považovaný za zhromažďovanie odpadu alebo za nakladanie s odpadom. Na tieto činnosti sa nevyžaduje žiaden súhlas ani registrácia, distribútor obalov nie je držiteľom odpadov a plní výlučne povinnosti podľa § 5 zákona o zálohovaní.

K bodu 4 [§ 5 ods. 4]

Doplnenie citácie poznámky pod čiarou v súvislosti s novelizáciou § 5 ods. 4.

K bodu 5 [§ 5 ods. 6]

Okrem povinnosti registrácie výrobcov obalov ako takých podľa zákona o odpadoch má výrobca zálohovaných jednorazových obalov na nápoje aj povinnosť registrovať každý obal u správcu. V záujme predísť cieľeným alebo náhodným prienikom neregistrovaných obalov na trh a do distribučných reťazcov zavádza sa povinnosť pre distribútorov obalov overiť si splnenie povinnosti registrácie u výrobcu obalov, ktorý je jeho dodávateľom. Spôsob overenia je možný v preukázaní registrácie samotným výrobcom a taktiež u správcu. Bez preukázania registrácie nie je možné obaly distribuovať.

K bodu 6 [§ 5a]

V nadväznosti na povinnosť registrácie výrobcov obalov u správcu je doplnený zákaz neregistrované obaly uvádzať na trh a v súvislosti s preukázaním registrácie, ani distribútor nemôže takéto obaly distribuovať.

K bodu 7 [§ 6 ods. 11]

Doplnenie ďalších možností zmeny zakladajúcich dokumentov v nadväznosti na doplnení § 7 ods. 3 a 4.

K bodu 8 [§ 7 ods. 1 písm. v) a w)]

Keďže ministerstvo plní vo vzťahu k správcovi zálohového systému okrem iných funkcií aj úlohy pri schvaľovaní a zmene zakladajúcich dokumentov je nevyhnutné, aby bolo aj pravidelne informované o činnosti správcu smerom k fungovaniu zálohového systému. Na tento účel ukladá zákon správcovi zálohového systému povinnosť posilať ministerstvu v polročných intervaloch správu o činnosti.

Doplňa sa aj kontrolný mechanizmus v podobe povinnosti správcu zálohového systému zabezpečiť zverejňovanie výkazu platieb v rozsahu ustanovenom ministerstvom. Pod pojmom platby sa rozumie všetky prijaté platby a odoslané úhrady správcu spojené s fungovaním zálohového systému.

Správca zálohového systému je nezisková organizácia poskytujúca všeobecne prospešné služby.

K bodu 9 [§ 7 ods. 3 až 6]

Ministerstvo k správe, ktorú predkladá správca podľa § 7 od. 1 písm. v) uskutočňuje verejné ústne prerokovanie a na podklade neho uskutočňuje prípadné zmeny v zakladajúcich dokumentoch, ak sú tieto zmeny odôvodnené. Zmeny v zakladajúcich dokumentoch môžu mať odporúčací charakter alebo v prípade vážnejšej potreby môžu byť nariadené.

Suma záloh, ktoré správca vyberie, a ktoré nie sú vyplatené spotrebiteľovi, sa stávajú príjmom správcu (štandardný zdroj príjmu v zálohových systémoch). V prvých rokoch fungovania predstavuje tento príjem významnú položku v portfóliu príjmov správcu. Aby sa správca počas celého svojho fungovania nefokusoval na tento príjem, ktorý pochádza od spotrebiteľa a aby bol vždy priebežne zohľadnený princíp „znečisťovateľ platí“, ministerstvo navrhuje reguláciu použitia tohto príjmu viazaním na súhlas ministerstva. Súhlas ministerstva je nástrojom kontroly financovania správcu na účely efektívneho využitia tohto príjmu, ktorý nepochádza od výrobcu ale od spotrebiteľov. Z tohto pohľadu nemôže byť legitímne použiť ho na úhradu sankcií, ak správca poruší ustanovenia zákona. Navrhuje sa, že správca môže štandardne voľne nakladať najviac s 50 percentami sumy nevyplatených záloh, pričom bez súhlasu ministerstva môže nad rámec týchto 50 percent použiť finančné prostriedky z nevyplatených záloh aj na financovanie prevádzkových potrieb zálohového systému, a na financovanie jeho dlhovej služby. Zvyšné prostriedky z príjmu z nevyplatených záloh je možné použiť so súhlasom ministerstva životného prostredia na plnenie účel zálohového systému.

K bodu 10 [§ 9 ods. 2 písm. d) až j)]

V procese výberu správcu a schvaľovania zakladajúcich dokumentov sa rozšírili kontrolné právomoci ministerstva životného prostredia a zakotvili sa v zakladajúcich dokumentoch správcu. Keďže tieto dokumenty sú záväzné pre správcu a zároveň sa v nich ukladajú niektoré povinnosti aj ministerstvu, pristúpilo ministerstvo k ich úprave v zákone. Jednou z kľúčových právomocí ministerstva je menovanie troch zástupcov štátu do dozornej rady správcu. Keďže správca je oprávnený vykonávať svoju činnosť už od 26. februára 2021, vyplýva mu to aj zo zakladajúcich dokumentov. Príslušný člen dozornej rady sa podieľa na kontrole účtovníctva správcu a komunikuje s ministerstvom. Ministerstvo sa taktiež zaväzuje byť nápomocné v propagácii zálohového systému ako v štádiu jeho prípravy aj počas jeho fungovania.

K bodu 11 [§ 9 ods. 3]

Doplnenie splnomocňujúceho ustanovenia v nadväznosti na povinnosť v § 7 ods. 1 písm. w).

K bodu 12 [§ 13 písm. e)]

Doplnenie sankcie k povinnosti vo vzťahu k doručeniu správy o činnosti a k prechodnému ustanoveniu.

K bodu 13 [§ 13 písm. k)]

Doplnenie sankcie.

K bodu 14 [§ 14 ods. 4]

Z dôvodu pôvodného stanovenia výpočtu pokuty ako násobku sumy zálohu a počtu obalov v prepočte na hmotnosť sa zvyšuje táto pokuta v sume 1,5 násobku.

K bodu 15 [§ 16a]

Prvá správa o činnosti sa zasiela za celý rok fungovania z dôvodu stabilizácie zálohového systému.

K bodu 16 [čl. IV]

Podľa § 103 ods. 23 - Evidenčná povinnosť a ohlasovacia povinnosť podľa tohto zákona sa vykonáva elektronicky prostredníctvom informačného systému od 1. januára 2022. Uvedená povinnosť sa posúva od 1. januára 2023.

K bodu 17

Nové znenie nastavenie cieľov vyplynulo z procesu výberu správcu zálohového systému. Ministerstvo sa dohodlo so správcom zakotviť do zakladajúcich dokumentov ambicióznejšie ciele návratu pre plasty a kovy. V nadväznosti na predpoklad, že distribútori budú približne do polovice roku 2022 dopredávať nezálohované obaly a zálohované jednorazové obaly sa v tomto roku budú predávať v menších objemoch, bude možnosť plniť ciele prvom roku zálohovania z distribuovaných obalov.

K čl. II

Je potrebné legislatívne upraviť režim odpadov, ktoré spotrebitelia donesú do obchodných prevádzok a tieto nebudú schopné odpady prevziať pre jeden z dôvodov uvedený v § 3 ods. 2 zákona. Pre uvedené odpady platí, že distribútor sa stáva vo vzťahu k týmto odpadom pôvodcom odpadu.

Podrobnosti k zasielaniu evidencie budú upravené vo vykonávacom predpise.

K čl. III

Účinnosť zákona sa s ohľadom na dĺžku legislatívneho procesu navrhuje na 15. novembra 2021, okrem ustanovení, ktorými sa novelizujú povinnosti od dátumu spustenia zálohového systému - 1. januára 2022.